

SKR:s yttrande - Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)

Sammanfattning

SKR tillstyrker huvuddelen av förslagen i betänkandet. SKR avstyrker dock fyra av utredningens förslag.

SKR tillstyrker följande förslag:

- Skollagen ska ange att rektorn har ansvar för att upprätthålla trygghet och studiero.
- Skollagen ska ange att undervisning både bestäms och leds av läraren.
- Skollagen ska ange att läraren får visa ut en elev ur undervisningslokalen utan att först ha uppmanat eleven att ändra sitt uppförande när det är fråga om en allvarlig händelse där det förekommit hot eller våld eller kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.
- Skollagen ska ange att det ska finnas skolregler för varje skolenhet. Skolreglerna ska beslutas av rektorn och förankras hos eleverna. De ska innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna.
- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att tillfälligt placera elever inom eller utanför den egna skolenheten under längre tidsperioder än i dag.
- Skollagen ska ange att efter en sådan tillfällig placering ska en plan tas fram för att stödja elevens återgång till undervisning vid den ordinarie skolenhet.
- Begreppet akutskola ska införas i skollagen samt att det ska vara möjligt att lägga ut undervisning på en akutskola på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet. Skolinspektionen ska få i uppdrag att utöva tillsyn.
- Skollagen ska ange att en elev kan nekas tillträde till skolenheten, om synnerliga skäl föreligger. Eleven ska då i stället få fjärr- eller distansundervisning.
- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att upprätta ett nationellt register om elevernas giltiga och ogiltiga skolfrånvaro som ska vara tillgängligt för allmänheten via informationssystemet.

SKR avstyrker följande förslag:

- Det ska finnas ett förväntansdokument på varje skolenhet som ska innehålla en påminnelse om vårdnadshavares ansvar för en god fostran enligt 6 kap. föräldrabalken.
- Skollagen ska ändras så att dokumentationskravet för kvarsittningar och utvisningar tas bort.
- Skolförordningen och gymnasieförordningen ska definiera giltig respektive ogiltig frånvaro.
- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att stänga av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan under längre tidsperioder och vid fler tillfällen än i dag samt att eleven *så långt det är möjligt* ska erbjudas kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen.

Avseende förändringen om avstängning anser SKR att de nya föreslagna åtgärderna bör prövas först för att säkerställa alla elevers trygghet och studiero samt rätt till utbildning.

SKR delar utredningens bedömning att ordningsomdömen inte bör införas då det inte blir ett effektivt verktyg i arbetet med trygghet och studiero.

SKR delar inte utredningens bedömning att begreppet mobbing bör definieras i skollagstiftningen.

SKR delar inte utredningens bedömning av de ekonomiska konsekvenserna.

Allmänna synpunkter

De flesta skolor i Sverige är välfungerande skolor där rektor och lärare upprätthåller trygghet och studiero och där huvudmannen ger förutsättningar för detta. Flera av utredningens förslag förtydligar och skärper befintliga åtgärder så att de kan användas på de sätt som verksamheterna behöver.

SKR delar utredningens utgångspunkt att förslagen som utredningen tagit fram ska ses som tillfälliga lösningar och att skolan ska arbeta aktivt för att eleven ska ges förutsättningar att komma tillbaka till undervisningen i sin ordinarie grupp.

En generell synpunkt gällande utredningens förslag är att man i utredningen inte tagit hänsyn till gymnasieskolan och de specifika behov och svårigheter som finns när det gäller disciplinära åtgärder för gymnasieelever.

3.1 Säkerställa att rektorn arbetar aktivt och systematiskt med att upprätthålla trygghet och studiero

Utredningens förslag:

- Skollagen ska ange att rektorn har ansvar för att upprätthålla trygghet och studiero.

SKR tillstyrker förslaget med ändring enligt nedan

SKR anser att förslaget innebär ett förtydligande av rektors ansvar i arbetet med trygghet och studiero. SKR delar utredningens bedömning att rektor för att kunna arbeta med att upprätthålla trygghet och studiero behöver utöva ett verksamhetsnära ledarskap samt följa upp skol- och klassrumsklimatet. SKR vill betona att huvudmannen behöver säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete, vilket också framgår i skollagen, genom att skapa förutsättningar för rektor.

Tidigare har Skolverket haft bemyndigandet att ta fram föreskrifter om det förebyggande arbetet. SKR anser att det fortfarande är viktigt att poängtera det förebyggande arbetet och föreslår därför att ordet förebyggande behålls i paragrafen så att den lyder *”Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det förebyggande och upprätthållande arbetet.”*

3.2 Säkerställa att läraren kan fokusera på att undervisa utan onödiga hinder

Utredningens förslag

- Skollagen ska ange att undervisning både bestäms och leds av läraren.
- Skollagen ska ange att vårdnadshavare i begränsad omfattning ska erbjudas möjlighet till inflytande över sitt barns utbildning
- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att ta fram stödmaterial och en juridisk vägledning om kommunikation med vårdnadshavare. Av materialet behöver det tydligt framgå att det är lärarna som utifrån sin profession har ansvaret för undervisningen.

SKR tillstyrker förslagen

I den rådande skollagen står redan att undervisningen *leds* av läraren. Tillägget att undervisningen *bestäms och leds* av läraren är ett förtydligande om att det är läraren som utifrån sin profession utformar undervisningen.

SKR anser att det är viktigt att det finns en god relation mellan skolan och vårdnadshavarna då det gynnar elevernas utveckling. Ansvar för den goda relationen är delat, men eftersom hemmet inte kan välja om barnet ska vara i skolan åligger det stort ansvar på skolan att se till att det fungerar och att relationerna är goda.

Det är även fortsatt viktigt att vårdnadshavare ska kunna delta i skolans kvalitetsarbete, ställa frågor om sitt barns utbildning och behov av stöd eller lämna synpunkter på densamma genom huvudmannens klagomålshantering.

SKR instämmer i utredningens förslag om att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram stödmaterial och en juridisk vägledning om kommunikation med vårdnadshavare.

3.3 Möjliggöra för lärare att hantera mindre men frekventa ordningsstörningar på ett mer effektivt sätt

Utredningens förslag

- Skollagen ska ange att läraren får visa ut en elev ur undervisningslokalen utan att först ha uppmanat eleven att ändra sitt uppförande när det är fråga om en allvarlig händelse där det förekommit hot eller våld eller kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.
- Skollagen ska ändras så att dokumentationskravet för kvarsittningar och utvisningar tas bort.
- Skollagen ska ange att rektorn ska se till att det finns förutsättningar för skolans personal att vidta de tillfälliga och omedelbara åtgärder som krävs för att tillförsäkra elever och personal trygghet och studiero.
- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att, i samråd med Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten tillhandahålla praxis och komplettera befintliga stödmaterial om hur skolpersonal kan agera i akuta situationer, eller i andra problematiska elevärenden.

SKR tillstyrker förslagen förutom förslaget om att dokumentationskravet ska tas bort som avstyrkes

Förslagen möjliggör för lärare att hantera mindre men frekventa ordningsstörningar på ett mer effektivt sätt. För att kunna möta kravet enligt skollagen om utredning vid upprepade störningar kommer viss dokumentation att behövas. Utan sådan dokumentation blir det svårt att följa om företeelsen är upprepad. Det är viktigt att det finns ett system för att fånga vad som är upprepade störningar till exempel om en elev har många olika ämneslärare.

SKR delar utredningens bild att det finns en risk att elever med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, svårigheter i det sociala samspelet eller koncentrationssvårigheter oftare än sina klasskamrater kommer att utvisas. Om en utvisning föranleds av beteenden som är en del av elevens funktionsnedsättning kan detta betraktas som diskriminering, enligt utredningen. Detsamma kan också gälla för utvisningar som kan härledas till att skolan inte vidtagit skäligen åtgärder för att göra lärmiljön tillgänglig för en elev med funktionsnedsättning.

3.4 Åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero med hjälp av skolregler

Utredningens förslag

- Skollagen ska ange att det ska finnas skolregler för varje skolenhet. Skolreglerna ska beslutas av rektorn och förankras hos eleverna. De ska innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna.
- Rektorn ska säkerställa att det på varje skolenhet finns gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med skolreglerna.

SKR tillstyrker förslaget med ändring enligt nedan

Skolregler i sig åstadkommer inte en varaktigt förbättrad trygghet och studiero. Därför är det bra att förslaget om att rektor ska säkerställa att det på varje skolenhet finns gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet skrivits fram.

SKR anser dock att gemensamma rutiner och förhållningssätt ska gälla arbetet med trygghet och studiero och inte begränsas till arbetet med skolreglerna. Därför behöver skolreglerna bytas ut mot tryggheten och studieron i paragrafen enligt följande förslag: ”*Rektorn ansvarar också för att reglerna tas fram och för att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med tryggheten och studieron*”.

SKR anser även att det är i denna paragraf som förslag om mobiltelefoner kan omhändertas. Dessa förslag presenteras i departementspromemorian Ett nationellt

mobilmobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (DS 2025:9). De skriftliga rutiner som där föreslås bör kunna bli en del av skolreglerna.

SKR instämmer i utredningens skrivning att konsekvenser vid regelöverträdelser inte regelmässigt ska innebära att en disciplinär åtgärd enligt skollagen vidtas. Konsekvenserna måste omfatta annat än endast disciplinära åtgärder. Det är lika viktigt att personal i det dagliga och löpande arbetet upprätthåller regler genom att konsekvent uppmärksamma och bemöta de ordningsstörningar och andra oönskade beteenden som inträffar. De allra flesta sådana ordningsstörningar bemöts genom omedelbara tillsägelser och samtal med eleverna.

3.5 Använda förväntansdokument som ett verktyg i arbetet med trygghet och studiero

Utredningens förslag

- Det ska finnas ett förväntansdokument på varje skolenhet som ska innehålla en påminnelse om vårdnadshavares ansvar för en god fostran enligt 6 kap. föräldrabalken. Förväntansdokumentet ska också innehålla information om konsekvenser av överträdelser av skolenhetens skolregler och om hur skolan arbetar med regler och konsekvenser.
- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att se över mallar för förväntansdokument.

SKR avstyrker förslagen

Vårdnadshavares ansvar regleras redan i dag i föräldrabalken och bör därför inte även regleras i skollagen. SKR anser att dubbelreglering bör undvikas.

Det är redan i dag möjligt för skolan att arbeta med förväntansdokument vilket många skolor gör, men då ofta i en dialog om vad som förväntas av elever och vårdnadshavare och även vad elever och vårdnadshavare kan förvänta sig av skolan. Det är dock viktigt att förväntansdokument inte blir ett krav för alla skolor, vilket kan ge ökad administration för de skolor som vill lösa samverkansfrågan med vårdnadshavare på annat sätt. Skolverket har redan i dag tagit fram mallar där förväntningar på alla parter beskrivs. Dessa mallar bör inte innehålla obligatoriskt undertecknande från parterna. Att vårdnadshavare skriver under ett förväntansdokument har ingen juridisk betydelse. Det är inte heller kopplat till något skadestånds- eller straffansvar.

3.6 Att införa ordningsomdömen skulle inte bli ett effektivt verktyg i arbetet med trygghet och studiero

Utredningens bedömning

- Ordningsomdömen bör inte införas, men vårdnadshavares ansvar bör betonas.

SKR gör samma bedömning som utredningen att ordningsomdömen inte bör införas då det inte blir ett effektivt verktyg i arbetet med trygghet och studiero.

Vårdnadshavares ansvar regleras i föräldrabalken och behöver därför inte särskilt betonas.

4.1 Skapa bättre förutsättningar att vidta åtgärder när en elev allvarligt stör andra elevers trygghet och studiero

Utredningens förslag

- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att tillfälligt placera elever inom eller utanför den egna skolenheten under längre tidsperioder än i dag.
- Skollagen ska ange att efter en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska en plan tas fram för att stödja elevens återgång till undervisning vid den skolenhet som efter den tillfälliga placeringen ska vara elevens ordinarie skolenhet.
- Begreppet akutskola ska införas i skollagen. Det som ska avses med en akutskola i skollagens mening är en organisatorisk lösning som är knuten till en skolenhet där elever i grundskolan tillfälligt ska ges undervisning utanför den egna skolenheten.
- Skollagen ska ange att det ska vara möjligt att lägga ut undervisning på en akutskola på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet.
- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att stänga av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan under längre tidsperioder och vid fler tillfällen än i dag.
- Skollagen ska ange att eleven så långt det är möjligt ska erbjudas kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. Rektorn avgör tidpunkt och formerna för hur sådan kompensation ska erbjudas.
- Skollagen ska ange att en elev kan nekas tillträde till skolenheten, om synnerliga skäl föreligger. Eleven ska då i stället få fjärr- eller distansundervisning. Beslutet ska regelbundet följas upp och utvärderas. Rektorn ska upphäva beslutet när synnerliga skäl inte längre föreligger.

- Regeringen ska ge Skolinspektionen i uppdrag att genomföra en tillsyn av skollagens bestämmelse om tillfällig placering utanför den egna skolenheten.

En generell synpunkt på dessa förslag är att man i utredningen inte tagit hänsyn till gymnasieskolan och de specifika behov och svårigheter som finns när det gäller disciplinära åtgärder för gymnasieelever.

SKR delar utredningens bild att elever med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, våldsutsatta barn, elever med svårigheter i det sociala samspelet och koncentrationssvårigheter oftare kan uppfattas som störande. Det finns en risk att skolor, i stället för att förbättra lärmiljön, erbjuda en varierad och strukturerad undervisning samt ge eleverna det stöd och de utmaningar de behöver, tar till disciplinära åtgärder som omplacering eller avstängning. Det finns också en risk att utvidgade möjligheter för skolor att ta till disciplinära åtgärder underblåser en mer repressiv kultur där alltmer fokus ligger på att bestraffa elever. Det kan i sin tur påverka de sociala relationerna mellan elever och skolpersonal och göra dem mindre förtroendefulla.

SKR vill även poängtera att förslagen ska ses som tillfälliga lösningar och att skolan ska arbeta aktivt för att eleven ska ges förutsättningar att komma tillbaka till undervisningen i sin ordinarie grupp.

Gällande förslagen

- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att tillfälligt placera elever inom eller utanför den egna skolenheten under längre tidsperioder än i dag.
- Skollagen ska ange att efter en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska en plan tas fram för att stödja elevens återgång till undervisning vid den skolenhet som efter den tillfälliga placeringen ska vara elevens ordinarie skolenhet.

SKR tillstyrker förslagen med ändring enligt nedan

Det är bra att rektor får möjlighet att fatta beslut om tillfällig placering under längre tid än i dag om det finns särskilda skäl och syftet är att hinna ta fram en plan för elevens återgång till sin skola efter en omplacering på annan skolenhet.

I dag regleras att en elev inte får omplaceras för en längre tid än fyra veckor. Utredningen föreslår att skollagen ska ändras så att det blir möjligt att tillfälligt placera elever inom eller utanför den egna skolenheten under längre tidsperioder än i dag, men inte längre än återstoden av terminen. Problem kan då uppstå om en omplacering behöver ske i slutet av till exempel höstterminen. Då blir omplaceringstiden kortare än i dag och det blir svårt att hinna arbeta fram en plan för att stödja elevens återgång till undervisning. Paragrafen skulle dock behöva

omformuleras, enligt följande, för att uppnå det resultat utredningen är ute efter.

En åtgärd som rektorn vidtagit med stöd av första stycket får inte gälla för en längre tid än X antal veckor eller återstoden av innevarande termin.

Gällande förslagen

- Begreppet akutskola ska införas i skollagen. Det som ska avses med en akutskola i skollagens mening är en organisatorisk lösning som är knuten till en skolenhet där elever i grundskolan tillfälligt ska ges undervisning utanför den egna skolenheten.
- Skollagen ska ange att det ska vara möjligt att lägga ut undervisning på en akutskola på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet.

SKR tillstyrker förslagen

Begreppet akutskola finns i dag beskrivet i förordning om statsbidrag för akutskolor (2024:1340). Det är samma beskrivning som nu föreslås som skrivning i skollagen.

SKR tillstyrker att regleringen om akutskola föreslås gälla endast grundskoleelever. SKR pekar på att de möjligheter som i dag finns för akutskolor kopplat till gymnasiet bör finnas kvar. SKR vill också poängtera vikten av tillsyn för att säkerställa en kvalitativ, ändamålsenlig undervisning. Kommuner har idag olika förutsättningar. Många kommuner har små elevunderlag, varför vikten av samarbete med andra huvudmän är en förutsättning.

Gällande förslagen

- Skollagen ska ändras så att det blir möjligt att stänga av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan under längre tidsperioder och vid fler tillfällen än i dag.
- Skollagen ska ange att eleven så långt det är möjligt ska erbjudas kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. Rektorn avgör tidpunkt och formerna för hur sådan kompensation ska erbjudas.

SKR avstyrker förslagen

Då utredningen har förslag om andra åtgärder som kan vidtas då en elev allvarligt stör andra elevers trygghet behövs inte denna utökning av möjligheten att stänga av en elev. De möjligheter till avstängning som finns i dag bedöms vara tillräckliga.

Med detta förslag kan det innebära att elever i grundskolan ska kunna stängas av i två veckor vid högst tre tillfällen (i dag i en vecka och två tillfällen) per kalenderhalvår och att de så långt som möjligt ska få kompensation för utebliven undervisning. Den utökning som utredningen föreslår kan innebära att eleverna förlorar upp till sex veckors undervisning per termin. Det kan komma att bli svårt för skolan att kompensera för all denna uteblivna undervisning och svårt för eleven att hinna ta igen undervisningen.

Utredningen föreslår en inskränkning i den rätt till utbildning som eleverna har i dag då man vill ändra skrivningen i skollagen från att eleven ska erbjudas kompensationsundervisning till att eleven ska erbjudas kompensationsundervisning *så långt det är möjligt*.

SKR menar därför att det är bättre att först prova de andra åtgärderna som utredningen föreslagit innan man inför denna förändring.

Gällande förslaget

- Skollagen ska ange att en elev kan nekas tillträde till skolenheten, om synnerliga skäl föreligger. Eleven ska då i stället få fjärr- eller distansundervisning. Beslutet ska regelbundet följas upp och utvärderas. Rektorn ska upphäva beslutet när synnerliga skäl inte längre föreligger.

SKR tillstyrker förslaget

Utredningen föreslår en lösning för hur farliga elever eller elever som gjort sig skyldiga till allvarliga brott mot t ex klasskamrater kan få undervisning utan att vistas i sin vanliga skola. Ett sådant beslut ska gå att överklaga. Här krävs synnerliga skäl, vilket innebär en mycket snäv tillämpning.

Utredningen beskriver inte hur detta ska gå till rent praktiskt vilket blir särskilt svårt gällande elever i grundskolan som har skolplikt.

SKR bedömer att förslaget, när synnerliga skäl föreligger, kan vara ett användbart alternativ till avstängning. SKR vill dock poängtera att denna åtgärd innebär avstängning med undervisning och skulle med fördel kunna regleras i samband med reglering av avstängning.

Gällande förslaget

- Regeringen ska ge Skolinspektionen i uppdrag att genomföra en tillsyn av skollagens bestämmelse om tillfällig placering utanför den egna skolenheten.

SKR tillstyrker förslaget

SKR delar utredningens bild att det är viktigt att akutskolor granskas av Skolinspektionen för att säkerställa att de håller kvalitet. I en sådan granskning bör det även ingå att åtgärden används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

4.3 Säkerställa nolltolerans mot trakasserier, kränkande behandling och mobbning i skolan

Utredningens bedömningar

- Begreppet mobbning bör definieras i skollagstiftningen.
- Ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning bör inrättas.

SKR delar inte utredningens bedömning att mobbing bör definieras i skollagen.

SKR menar att det är angeläget att se över skollagens bestämmelser om kränkande behandling. För att möjliggöra det faktiska dagliga värdegrundsarbetet och främja positivt skolklimat skulle den administrativa bördan med arbetet med kränkande behandling behöva minskas. SKR anser dock att införande av begreppet mobbning inte skulle vara en lösning på detta.

SKR anser inte heller att det behövs ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning. Däremot behövs ett helhetsgrepp avseende reglering och stöd till skolor när det gäller kränkande behandling och diskriminering.

5.1 Definiera giltig och ogiltig frånvaro

Utredningens förslag

- Skolförordningen och gymnasieförordningen ska definiera giltig respektive ogiltig frånvaro. Frånvaro är giltig om den sker på grund av sjukdom eller på grund av beviljad ledighet. Frånvaro av annat skäl är ogiltig. Skolan kan betrakta även frånvaro som är anmäld som ogiltig, vid en utredning av de bakomliggande orsakerna.

SKR avstyrker förslaget

SKR anser att det är orimligt att skolan ska utreda de bakomliggande orsakerna till varje anmäld frånvaro för att se om den ska betraktas som ogiltig. Begreppen oanmäld och anmäld frånvaro som redan i dag finns i skollagen räcker.

I de fall frånvaron för en elev, oavsett om den är anmäld eller oanmäld, blir problematisk för elevens lärande gör skolan en redan i dag en utredning.

Avseende gymnasieskolan behöver förslaget även synkroniseras med centrala studiestödsnämndens (CSNs), regelverk för studiestöd.

5.2 Samla in och publicera uppgifter om frånvaro

Utredningens förslag

- Regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att upprätta ett nationellt register om elevernas giltiga och ogiltiga skolfrånvaro. I regeringsuppdraget ska det ingå att förbereda för uppgiftsinsamling till registret och för publicering av statistisk baserat på registret i det nationella informationssystemet för skolväsendet.
- Det nationella frånvaroregistret ska omfatta förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.
- Av förordningen (2015:195) om ett nationellt informationssystem för skolväsendet ska det framgå att Skolverket ska göra uppgifter ur det nationella frånvaroregistret tillgängliga för allmänheten via informationssystemet.

SKR tillstyrker förslagen

SKR har sedan länge argumenterat för att ett nationellt frånvaroregister ska upprättas. Ett nationellt register kommer att vara bra för likvärdigheten. Det kan påverka att fler skolenheter blir bättre på att föra frånvaro och även att man följer upp frånvaron på ett mer likvärdigt sätt över landet.

Med utgångspunkt i SKR:s avstyrkande av förslaget ovan om att ändra anmäld och oanmäld frånvaro till giltig och ogiltig föreslår SKR att endast sammantagen frånvaro, oavsett orsak, rapporteras till det nationella registret.

SKR vill betona att en tydlig standard behöver arbetas fram så att data sätts upp på ett liknande sätt hos de olika systemleverantörerna. Detta för att möjliggöra smidig dataöverföring från de lokala systemen direkt till det nationella registret. Det är därför bra att Skolverket får i uppdrag att upprätta registret. Detta arbete kan även underlätta för ett nationellt ansvarstagande för att underlätta hantering av betyg och andra data som i dag läggs in lokalt i olika system.

5.3 Förebygga och åtgärda frånvaro på lokal nivå

Utredningens bedömningar

- Skolverket bör se över sitt stöd om att förebygga och åtgärda frånvaro, bland annat avseende rutiner för bedömning och hantering av giltig respektive ogiltig frånvaro. Översynen bör ske i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten.
- Skolsociala team bör användas i arbetet med att på lokal nivå förebygga och åtgärda frånvaro.

SKR ser inget hinder för att Skolverket i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten ser över sitt stöd om att förebygga och åtgärda frånvaro.

SKR ser inte heller några hinder för att Skolsociala team används i arbetet med att på lokal nivå förebygga och åtgärda frånvaro.

6.13 Finansiering

SKR delar inte utredningens bedömning av de ekonomiska konsekvenserna

Utredningen innehåller förslag på utökade åtaganden för kommunerna. Dessa behöver finansieras enligt finansieringsprincipen. Utredningen har i flera fall beräknat kostnaderna för lågt. Se exempel nedan.

Om förslag med förlängd tid för placering av elever utanför den egna skolenheten

SKR delar utredningens befarande att förslaget om förlängda tillfälliga placeringar utanför den egna skolenheten är för lågt räknat. För en elev i grundskolan som placeras på en akutskola räknar utredningen med att kommunen får dubbla kostnader under placeringstiden.

För dessa elever har utgångspunkten varit uppgifter om genomsnittlig utbildningskostnad per elev, det vill säga där kostnader för bland annat elevhälsa och skolmåltider ingår. Men som utredningen också påpekar är denna tillkommande kostnad möjligen lågt räknad eftersom personaltätheten kan vara väsentligt högre i de undervisningsgrupper som eleven befinner sig under tiden som placerad inom eller utanför den egna skolenheten.

Ett exempel är en akutskola som bemannas av 2 årsarbetskrafter för att kunna hålla plats för 7 elever parallellt under året. Det blir i genomsnitt 3,5 elever per årsarbetare.

Personaltätheten i grundskolor i genomsnitt är 12 elever per lärare. Det skulle tala för en fyra gånger så hög kostnad i det fall eleven placeras tillfälligt i akutskola.

Ersättningen i utredningen rimmar inte heller så väl med statsbidraget för akutskolor 2025 där staten bedömer att kostnaderna för nuvarande regelverk är 200 miljoner, för fyra veckors placering per elev. I denna utredning beräknas ersättningen till grundskolan för fyra ytterligare placeringsveckor bara bli 32 miljoner.

Om förslag som finansieras genom befintliga riktade statsbidrag

För att finansiera förslagen föreslår utredningen att medel överförs från riktade statsbidrag som till exempel för stärkt kunskapsutveckling, skolsociala team, akutskolor samt lärarassistenter. SKR ser en oroväckande trend där fler utredningar föreslår att deras förslag ska finansieras genom en minskning av riktade statsbidrag. Vissa statsbidrag föreslås dessutom att tas i anspråk av flera utredningar. Statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling har tagits i anspråk av minst två andra utredningar. Kunskapsbidraget fördelas utifrån socioekonomiska parametrar medan de åtgärder som föreslås i denna utredning inte är kopplade till socioekonomiska parametrar vilket gör att detta bidrag är olämpligt att använda i detta fall. Statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling används i dag för att förstärka skolverksamheter. Om bidraget minskar medför det att huvudmän behöver minska dessa satsningar.

Utredningens författningsförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

SKR anser att ikraftträdandet behöver synkroniseras med andra ändringsförslag.
Det behöver säkerställas att detta hinns med till 1 juli 2026.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

***Reservation från Moderaterna och Kristdemokraterna. Liberalerna ansluter sig
till yrkande i punkten 2 enligt bilaga 1.***

Sverigedemokraterna lämnar reservation enligt bilaga 2.

SKR Styrelsen
2025-05-16

Reservation från Moderaterna och Kristdemokraterna. Liberalerna ansluter sig till yrkande i punkten 2.

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)

Vi reserverar oss mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt nedanstående. Liberalerna ansluter sig till reservationen gällande punkten 2 nedan.

1. Vi anser att SKR ska tillstyrka förslaget om att det ska finnas ett förväntansdokument på varje skolenhet. Det är rimligt att i skollagen säkerställa att det i skolorna finns en påminnelse om föräldraansvaret och då är ett förväntansdokument ett bra sätt att tydliggöra såväl föräldrars som skolans ansvar för elevernas skolgång och lärande.
2. Vi anser att SKR ska tillstyrka förslaget att dokumentationskravet för kvarsittningar och utvisningar tas bort. Skolans ansvar att utreda upprepade störningar kan lösas på annat sätt, t ex genom arbete i elevvårdsteam.

Styrelsen
2025-05-16

Reservation från Sverigedemokraterna

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)

Vi reserverar oss mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

Sverigedemokraterna ser positivt på utredningens förslag, särskilt när det gäller förlängningen av tidsperioden för tillfällig omplacering av elever. Vi anser att det är en bra åtgärd för att skapa en tryggare skolmiljö, men vi vill betona att det är elevens förmåga att återgå till den ordinarie klassen, i kombination med klasskamraters behov av trygghet och studiero, som bör vara den avgörande faktorn för när återgången sker. Elevens mognad och utveckling måste alltid vara i fokus, men också hänsynen till hur en återgång påverkar den övriga klassens arbetsro och trygghet.

Vi anser också att samma princip ska tillämpas vid avstängning. Det bör inte enbart vara tidsperioden som avgör när en elev får återgå till ordinarie undervisning utan snarare en bedömning av elevens behov, mognadsnivå och hur återkomsten påverkar skolans ordning och de andra elevernas möjlighet till studiero.

Vidare vill Sverigedemokraterna understryka vikten av att skolreglerna är ordentligt förankrade hos eleverna. Det innebär att eleverna inte bara ska känna till reglerna, utan även förstå varför de finns och vad de innebär. Att skapa en förståelse för reglernas syfte och konsekvenser är centralt för att främja en positiv skolmiljö och för att eleverna ska ta ansvar för sitt eget beteende.

Vi yrkar därför att:

-Styrka utredningens förslag om förlängd tidsperiod vid tillfälliga omplaceringar samt avstängning, men tillägga att mognadsnivå tillsammans med klasskamraters behov av trygghet och studiero ska vara den avgörande faktorn.

-Yttrandet understryker vikten av skolreglerna och förespråkar en förankring hos elever genom att de informeras om dessa och dess innebörd.